

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาเพื่อพัฒนาคน เพราะคนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากกว่าทรัพยากรสิ่งอื่นใด การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง การศึกษาที่ดีจะต้องมีคุณภาพพอที่จะดึงศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ให้มีสมรรถนะในการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักฟังตนเอง และสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นสถาบันการศึกษาหลักของชุมชน มีความสำคัญต่อทุกส่วนของชุมชนที่ล้อมรอบโรงเรียน เพราะเป็นสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาเพื่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ จึงมีจำนวนผู้เข้ารับการศึกษามากที่สุด เพราะเป็นทั้งการศึกษาภาคบังคับ และเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิต หรือเพื่อการศึกษาต่อมวลชน อีกทั้งยังเป็นการศึกษาเพียงระดับเดียวที่รัฐกำหนดนโยบายให้เป็นการจัดการศึกษาแบบให้เปล่า ให้เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับหรือการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโอกาสได้เข้าศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งก้าวแรกและก้าวสุดท้ายของการเข้าศึกษาที่เป็นการศึกษาในระบบของประชาชน หากประเทศใดล้มเหลวในการจัดการศึกษาในระดับนี้ก็จะส่งผลให้เป็นประเทศที่ประสบปัญหานานาประการ ส่งผลให้มาตรฐานชีวิตของประชาชนต่ำนำไปสู่การดำรงชีวิตที่ไม่มีคุณภาพ ดังนั้นการจัดการศึกษา จึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด การประพฤติปฏิบัติ โดยคาดหวังว่า คนที่ได้รับการศึกษาจะมีคุณภาพที่จะทำให้สังคมโดยรวมมีความมั่นคงสงบสุข มีความสามารถประกอบอาชีพการงานอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสมานฉันท์อันจะทำให้ประเทศพัฒนาไปอย่างยั่งยืน (ปรัชญา เวสารัชช. 2544 : 6)

สำหรับแนวทางในการบริหารจัดการการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย และเป้าหมายของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารก็คือ ผู้บริหารโรงเรียนที่จะเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์สร้างความเป็นมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาให้บังเกิดขึ้น โดยอาศัยกระบวนการบริหารจัดการที่ดีมีกลไกของการพัฒนาที่สอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ ภายใต้ความร่วมมือร่วมใจของทรัพยากร บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายภายในโรงเรียน ภายนอกโรงเรียน

โดยเฉพาะพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร เป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้การบริหารหน่วยงานหรือสถาบันดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ดังนั้นพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนย่อมมีความสำคัญ และส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูและผู้ที่บังคับบัญชาสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี การกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหน่วยงานใดก็ตามย่อมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร หน่วยงานนั้น ๆ และการบริหารที่ดีก็หมายถึง หน่วยงานนั้นมีผู้บริหารที่มีพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ดีด้วย พฤติกรรม การบริหารของผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงาน และความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานด้วย

ในการบริหารจัดการศึกษา นอกจากพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาแล้ว อีกปัจจัยหนึ่งซึ่งจะช่วยสนับสนุนความสำเร็จดังกล่าวก็คือ การปฏิบัติงานด้านชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีสาระสำคัญที่เน้นให้มีการปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เน้นประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง โดยมุ่งสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพและศักยภาพที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นกำลังสำคัญของชุมชนและสังคมต่อไป มีความเป็นเอกภาพเชิงนโยบายและ มีความหลากหลายในเชิงปฏิบัติ เน้นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษานั้นต้องสามารถสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชน ดังที่มาตรา 29 ระบุให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชน มีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ ร่วมทั้งหาวิธีสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนา ระหว่างชุมชน

การจัดการศึกษามีความเกี่ยวข้องกับชุมชนและประชาชน โดยเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม และตั้งอยู่ในสังคมประชาธิปไตย โรงเรียนควรเป็นของชุมชน จัดการเรียนการสอนโดยรู้เห็นและความร่วมมือของชุมชน เพื่อประโยชน์ของชุมชน การปฏิบัติงานด้านชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนจึงมีความสำคัญเนื่องจากทำให้ชุมชน ได้ทราบเกี่ยวกับกิจการต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นการสร้างความเชื่อถือ ความมั่นใจ และความนิยมที่ดีต่อโรงเรียนให้เกิดขึ้นในชุมชน เป็นการสนับสนุนให้ชุมชน เข้ามาช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ของโรงเรียนทั้งในด้านการเงิน วัสดุ แรงงาน และกำลังใจ นอกจากนี้โรงเรียนยังได้มีโอกาสในการจัดบริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา

การปฏิบัติงานด้านชุมชนเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการศึกษาซึ่งเดิมเป็นหนึ่งในหกงานในการจัดการศึกษาคือ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานบุคลากร และงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ปัจจุบันการบริหารงานโรงเรียนเป็นนิติบุคคลมีการแบ่งงานออกเป็น 4 งาน ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป ซึ่งงานด้านชุมชนจะเป็นงานย่อยในงานด้านวิชาการ และงานด้านการบริหารทั่วไป ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่งานหลักแต่ยังเป็นงานที่สำคัญ เพราะในการจัดการศึกษารัฐได้เปิดโอกาสให้ชุมชนไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง หน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน และประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทางการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาที่มุ่งสนองความต้องการของสังคมและเพื่อให้บรรลุต่อจุดหมายทางการศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 ได้มีจุดมุ่งเน้นที่จะพัฒนา “คน” เป็นสำคัญ จึงได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับความต้องการของผู้ปกครอง เพราะผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อชีวิตของเด็ก มิใช่จำกัดเฉพาะการเลี้ยงดูอบรม บ่มนิสัยเท่านั้นบทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้ปกครองต้องกระทำ คือ การสนับสนุนด้านการศึกษาแก่บุตรหลานของตน เมื่อผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อการศึกษาของบุตร ดังนั้น ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษาจึงเป็นตัวกำหนดที่สำคัญยิ่งเนื่องด้วยเป็นผู้ให้กำเนิดเด็กและใกล้ชิดเด็กที่สุด เข้าใจพื้นฐานอันแท้จริงทั้งทางกายและอารมณ์เป็นผู้ปลูกฝังทักษะชีวิตให้แก่เด็ก ซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่งในการช่วยให้เด็กประสบผลสำเร็จในชีวิต

การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ในส่วนของการปฏิบัติงานด้านชุมชนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จากรายงานผลการนิเทศเชิงประเมิน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 พบว่า ผลการนิเทศเชิงประเมินในด้านการปฏิบัติงานด้านชุมชนในแต่ละโรงเรียน มีทั้งระดับปรับปรุง พอใช้ และดี ซึ่งจากหลักการกระจายอำนาจให้ชุมชนและองค์กรส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผลการประเมินน่าจะอยู่ในลำดับดีทุกโรงเรียน และจากงานวิจัยของ สมาน ยินดีสิทธิ์ (2548 : 87) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้นำชุมชนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่นับถือศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 พบว่า ผู้นำชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง งานวิจัยของ ถาวร สุขนพกิจ (2545 : 85) ที่ศึกษาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดย
ทุกงานอยู่ในระดับมาก

จากแนวความคิด ผลการประเมินและผลงานวิจัย จะเห็นได้ว่าที่ผ่านมาการปฏิบัติงาน
ด้านชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ
เขต 2 อยู่ในระดับที่ไม่ดีเท่าที่ควรจะเป็นแม้จะมีการเร่งรัดด้วยการกำหนดนโยบายการกระจาย
อำนาจทางการศึกษา อาจเป็นเพราะชุมชนยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง รายได้ของประชาชนใน
ชุมชนต่ำ สภาพความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนต่ำ นอกจากนี้ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง
ก็คือ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนซึ่งเป็นผู้กำหนดแนวทางเพื่อผลักดันการปฏิบัติงาน
ให้บรรลุผลมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย ควรต้องมีพฤติกรรมด้านต่างๆที่เอื้อประโยชน์ต่อการ
บริหารงานโรงเรียนกับชุมชนเพราะผลงานจะบังเกิดผลดีได้เพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับพฤติ
กรรมการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนอีกด้วย

จากสภาพการณ์และข้อมูลต่าง ๆ ที่ปรากฏเพื่อพิจารณาในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 และด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของการ
ปฏิบัติงานด้านชุมชน เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการศึกษาอันจะส่งผลให้โรงเรียนประสบ
ความสำเร็จและมีความเจริญก้าวหน้าสูงยิ่งขึ้นไป ปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง คือ พฤติกรรม
การบริหารของผู้บริหาร โรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์หาคำตอบว่า พฤติ
กรรมการบริหารที่สำคัญของผู้บริหาร โรงเรียนจะมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านชุมชน
หรือไม่ อยู่ในระดับใด เพื่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้และเป็นแนวทางใน
การพัฒนาผู้บริหาร โรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และ เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานด้านชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับพฤติกรรมการบริหารกับระดับการปฏิบัติงาน
ด้านชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และ
เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

พฤติกรรมกรรมการบริหารมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านชุมชน และเมื่อผู้บริหารมีพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ดีต้องมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านชุมชนที่ดีด้วย ผลการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลและสารสนเทศแก่ผู้บริหาร โรงเรียนในการวางแผนการปรับปรุงและการพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริหารที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านชุมชน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจนำผลการวิจัยนี้ไปประกอบในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมผู้บริหาร โรงเรียน หรือหลักสูตรเตรียมผู้บริหารโรงเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร โรงเรียนภาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ในปีการศึกษา 2549 จำนวน 407 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และ เขต 2 โดยใช้สูตรของ ยามาเน (Yamane. 1970 : 125) ด้วยระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 202 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

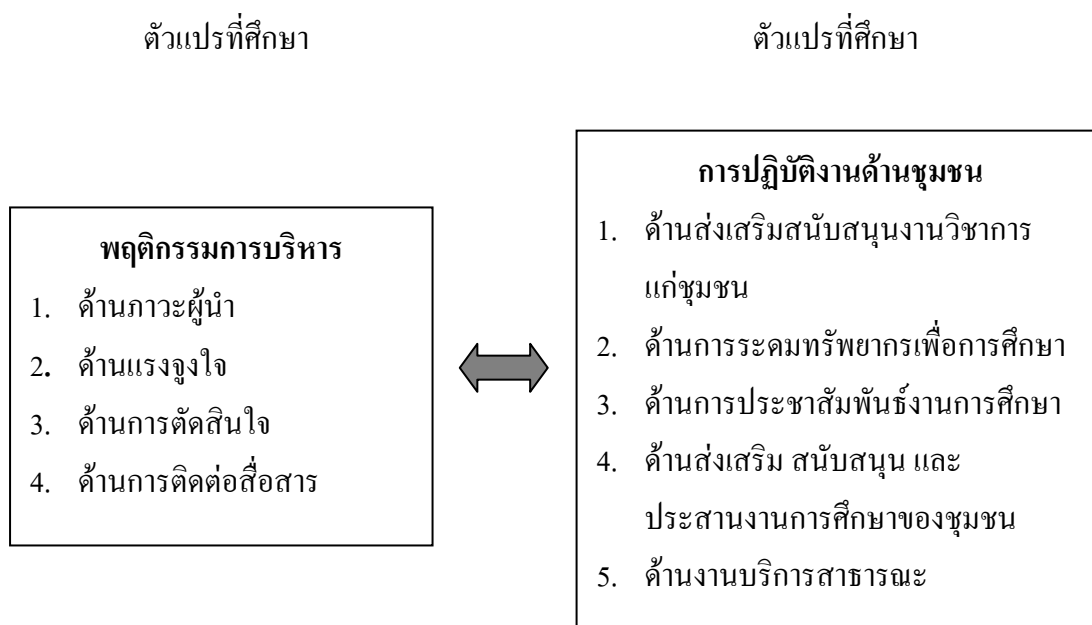
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปร 2 ตัวแปร คือ

2.1 ตัวแปรระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำ ด้านแรงจูงใจ ด้านการตัดสินใจ และด้านการติดต่อสื่อสาร

2.2 ตัวแปรระดับการปฏิบัติงานด้านชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย ด้านส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา ด้านส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษาของชุมชน ด้านงานบริการสาธารณะ

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารกับการปฏิบัติงานด้านชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ผู้วิจัยวิเคราะห์ และสังเคราะห์ สรุปว่าตัวแปรพฤติกรรมกรรมการบริหาร ใช้แนวคิดของ สจวร์ต – คอทซ์ และ รอสกิน (Stuart – Kotza and Roskin. 1983 : 5, 11 - 15, 90 - 91) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จทางการบริหารที่สำคัญที่สุดมีอยู่ 4 ด้าน ส่วนตัวแปรการปฏิบัติงานด้านชุมชนใช้แนวคิดการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิรนัยบุคคลสามารถจัดการการปฏิบัติงานด้านชุมชนเป็น 5 ด้าน สรุปเป็นแผนภูมิกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแผนภาพ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมการบริหาร หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของผู้บริหาร แสดงออกให้ครูสามารถสังเกตได้ในการบริหารงาน ประกอบด้วยการกระทำหรือการแสดงออกใน 4 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำ แรงจูงใจ การตัดสินใจ การติดต่อสื่อสาร การกำหนดเป้าหมาย มีความหมายโดยละเอียดดังนี้

1.1 ด้านภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่บริหารโรงเรียนใช้กระบวนการกระตุ้นให้ผู้ตามได้ยกระดับความสำนึกของตนเอง และตระหนักถึงความสำคัญในคุณค่าของเป้าหมายที่ต้องยึดและปฏิบัติ โดยแสดงพฤติกรรมผู้นำ ให้ครูมีความเชื่อมั่นไว้วางใจ ยอมรับนับถือ แสดงให้เห็นอนาคตของโรงเรียน กระตุ้นส่งเสริมความก้าวหน้า การพัฒนาความสามารถของครู ให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน แฉ่งให้ทราบเมื่อทำงานสำเร็จ มอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ เปิดโอกาส ให้ครูแสดงความคิดเห็น และปรับปรุงวิธีการทำงานตามความคิดเห็นของครูส่วนใหญ่

1.2 ด้านแรงจูงใจ หมายถึง แรงผลักดันหรือความต้องการที่จะไปกระตุ้นให้ผู้บริหารโรงเรียนแสดงพฤติกรรมจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เปิดโอกาส ให้แสดงความคิดเห็น ยอมรับฟังความคิดเห็น และตัดสินใจตามมติของที่ประชุม การมอบหมายงานมีการระบุรายละเอียดในการทำงานอย่างชัดเจน ติดตามผลให้ความช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหา

สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ ให้ขวัญกำลังใจ ให้รางวัล ได้ตามทุกข้อ ผู้บริหารต้องทำงานหนัก เสียสละส่วนตัวและให้ความสำคัญกับไมตรีที่เกิดขึ้นจากงานนั้น

1.3 ด้านการตัดสินใจ หมายถึง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในการเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดและเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของงานเป็นหลัก เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมตัดสินใจวางแผนงานของโรงเรียน ให้มีความสำคัญกับข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ ต้องมีความถูกต้อง หลากหลาย พิจารณาข้อมูลอย่างรอบคอบ ตัดสินใจตามข้อมูลที่มีอยู่ มีการวางแผนการบริหารงานระยะยาวและจัดลำดับความสำคัญของการแก้ปัญหา

1.4 ด้านการติดต่อสื่อสาร หมายถึง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนเพื่อเชื่อมโยงความคิด ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ความรู้ความเข้าใจทุกรูปแบบ โดยการพูด การเขียนหรือสัญญาณ เพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้าใจความหมาย โดยมอบหมายงานต่าง ๆ ควรมีคำสั่งด้วยวาจาควบคู่กับลายลักษณ์อักษร เป็นภาษาที่ชัดเจน กระชับ เข้าใจง่าย มีข้อมูลเพียงพอสำหรับผู้ปฏิบัติ มีการแจ้งข่าวความเคลื่อนไหวในวงการศึกษาที่ทันสมัยและต่อเนื่อง มีการวางแผนการติดต่อสื่อสารประสานงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนโดยจัดสถานที่รับ-ส่ง เอกสารหรือช่องทางการสื่อสารอย่างชัดเจน

2. การปฏิบัติงานด้านชุมชน หมายถึง กระบวนการและวิธีการต่าง ๆ ที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้ติดต่อกับผู้ปกครองนักเรียน ประชาชน และชุมชนเพื่อให้บริการและรับบริการด้านต่าง ๆ จากชุมชน ประกอบด้วยการปฏิบัติงาน 5 ด้าน คือ

2.1 ด้านส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน หมายถึง กระบวนการทำงานที่ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดให้โรงเรียนมีส่วนในการบริการข่าวสาร ส่งเสริมอาชีพ บริการด้านวิชาการ และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน

2.2 ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานที่ผู้บริหารโรงเรียนกระตุ้นให้ชุมชนช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งในด้านงบประมาณ ทุนการศึกษาแก่นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ แรงงาน หรือคำแนะนำต่าง ๆ ตลอดจนผู้มีความรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน

2.3 ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานที่ผู้บริหารโรงเรียนจัดกระบวนการติดต่อสื่อสารสองทางระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหรือสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยจัดประชุมชี้แจง การดำเนินงานด้านต่างๆของโรงเรียนแก่ชุมชน จัดกิจกรรม จัดทำวารสารหรือแผ่นพับ เพื่อรายงานความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน รายงานผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน

ตลอดจนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และ สมาคมศิษย์เก่า

2.4 ด้านส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษาของชุมชน หมายถึง กระบวนการทำงานที่ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดแนวทางส่งเสริม สนับสนุน และจัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง และศิษย์เก่าให้มีบทบาทในการช่วยเหลือสนับสนุน โรงเรียน เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้แก่ครู และนักเรียน จัดโครงการให้ครูและนักเรียน ไปชมกิจการของหน่วยงานอื่น มีการเชื่อมโยงเครือข่าย โรงเรียน บ้าน ชุมชน ส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชน

2.5 ด้านงานบริการสาธารณะ หมายถึง กระบวนการทำงานที่ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการบริการสาธารณะโดยจัดการอบรม เสริมความรู้แก่ชุมชน จัดแหล่งเรียนรู้ให้คนในชุมชน เข้ามาศึกษาค้นคว้า บริการอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ จัดให้โรงเรียนบริการด้านสุขภาพอนามัย ด้านนันทนาการ ข่าวสาร ข้อมูลแก่ชุมชน พร้อมทั้งประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้บริการ ชุมชน

3. ผู้บริหาร หมายถึง บุคลากรที่ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ โรงเรียน รักษาการตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนใน โรงเรียนรัฐบาลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ในปีการศึกษา 2549

สมมติฐานในการวิจัย

ระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารกับระดับการปฏิบัติงานด้านชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียน ภาครัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 มีความสัมพันธ์กัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2
2. ทำให้ทราบระดับการปฏิบัติงานด้านชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2
3. ทำให้ทราบระดับพฤติกรรมกรรมการบริหารที่มีต่อระดับการปฏิบัติงานด้านชุมชนของ ผู้บริหาร โรงเรียน เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุง และแก้ไขพฤติกรรมกรรมการบริหารและการปฏิบัติงานด้านชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียน

